מים ללמאו והנאה דחנקתיה אומלא אין זה נחשב

בעי ברוכי ורב עמרסא פירש דדוקא

לפניו לא בעי ברוכי אבל לאחריו

חייב ורבינו משה פירש דלא היא

דהואיל ואינו נהנה אפילו לאחריו לא

:בעי ברכה

רבי מרפון אומר בורא נפשות

חזי מאי עמא דבר והנה נהגו העולם

לברך לאחריו אבל לא מצינו לפרש

דפליגי בלאחריו דתנא קמא סבר

דמברך לפניו ולא לאחריו ורבי טרפון

סבר אף לאחריו יברך בורא נפשות

תבות דאם כן כי פריך לעיל מרב פפא דמברך (ליקשי) [לסייעיה] ממלתיה דרבי טרפון שהוא תנאש:

הדרן עלך כיצד מברכין

רבות ובו'. פירוש לפניו ופוק

הנאה אבל שאר משקים שלעולם הגוף נהנה מהן בכל ענין מברך

ואפילו חנקתיה אומלא כדאמרינן לעיל (דף לו.) ואע"ג דלרפואה אתי

עין משפמ

נר מצוה קנב א [מיי' פ״ח מהלי ברכות הלי א] טוש״ע

פיכות הכי מן טום ע או"ח סימן רד סעיף ז: ב מיי פ"ה שם הלכה ב

ז ב מיי׳ פ״ה שם הנכה ב סמג עשין כז טוש״ע או״ח סימן קצב סעיף א:

ברכות הכי כ טנוג עם. ג ד טוש"ע או"ח סימן קלט סעיף א: ד ה טוש"ע שם סעיף ב:

שם טוש"ע או"ח סי' קנו

סעיף א: ז מיי פ״ה מהל' ברכות הלכה ז סמג שם טוש"ע

לו״ח סימן קלט סעיף ד:

ז ח מיי׳ שם טוש״ע שם

סעיף ו: ה ט מיי׳ שם הלכה ח סמג

וו ט מייי שם הככה ח סמג שם טוש"ע או"ח סיי קפד סעיף ו וסימן קלו סעיף

ל: מי מיי פ״א מהלכות ברכות הלי יד סמג שם

הלכה ג ופי"ב מהל' תפלה

הלני לו שוש"ע אויית סיי קמה ס"א וטור י"ד סיי רמו: יא ל מיי פ"ה מהלכות ברכות הלכה י סמג

עשין כו טוש"ע או"ח סי

קלג סעיף א:

ז"ע שם וסי' קע סעיף כא:

טוש"ע או"ח סימן סעיף יב:

ג מיי' פ"ח מהלכות ברכות הל' כ סמג שם:

ל) עירובין יד:, ב) ועירובין םם פסחים נד. מנחות לה:ז. שם פפחים מי מנחות הם.], ג) [לקמן ג.], ד) פסחים מט: יומא עט: [ועי חוס' לקמן מט: ד"ה עד כמה], ה) [צ"ל רבא כ"א בשאלמות פרשת יתרון, ו) ולקמן נ.ן, ז) ולקמן ימרון, ז) (קמת (ג.), ז) (קמת (מ. מו:), מו) (קמת יון לפ.)

נו (נעיין כש"י עירובין יד:
ד"ה ר"טן, ז') (ז"ל משנה
רש"א], כ') מן וה"ה כו' עד
אלא מנאץ לש"א ונ"צ אין
מלא מנאן ל") (נעיש מוס")

בלא מנאן ל") (נעש"ש מוס")

בלא מיינות בדבאיר הדברות

תרומתו.

שנפדה

הגהות הב"ח

 לש"י ד"ה שנטלה
 מרומתו קס"ד. נ"ב נ"ל
 דמשום סיפל קלומר רש"י
 קס"ד וע"ל דף מ"ו ע"ב ול"נ שהוא ט"ם ווה האי אסיפא אצל שלא נטלה תרומתו וק"ל מננ שנמ נשנה מודנותו וקיינ שוב ראימי בשבת דף קכו פרש"י לשם וכ"ש תרומה גדולה שעל ישראל להפריש יהפרישו קודם וכו' ע"ש וזה . חסר כאן

גליון הש"ם

תום' ד"ה אכל מכל כו' ואפאן ואכלן ומכרך. שם לימא כן. אלא ואפאה והפריש ב"ב ידירר ול"ע: תום' ד"ה ניתם כן. מנח ומפסה והפרים חלה ובירך ול״ע: תום' ד״ה שלשה שאכלו כאחד אין רשאין ליחלק כו' סמיך אסיפא. כעין זה בתוס' גיטין דף פ' ע"ב תוס' ד"ה זו דברי ר"מ וש"נ:

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב, ראיתי כתוב בסדר ר' עמרם וכו' הכי שצר ר' פלטוי בר אביי וכו'. ב. בתוס' רי"ש אביי וכרי, ב. בתוסי רייש כתוב, דה"פ ג' אין שנים לא וע"כ דשנים רשאים ליחלק אם רצו לזמן אין מזמנים דאי רצו לזמן מזמנים היה לו לשנות ג' שאכלו אין היחיד וכו' אלמא אם רצו לזמן השנים אין מזמנים.

מוסף רש"י

מאי עמא דבר. מה נהגו העס (ערובין יד:). וזו היא הברכה לאחריהם: בא"י אלהינו מלך העולם בורא נפשות רבות וחסרונם, על כל נפשות רבות ומסרונם, על כל
מה שברא להחיות בהן נפש
כל חי בא"י חי העולמים,
פירוש על המקרא הזה כי
לא על הלחם לבדו יחיה
האדם כי על כל מולא פי כ' יחיה האדם (דברים ח ג) ה' ימיה החדם (דברים חג)
כלומר הקב"ה ברא נפשות
רבות ואנשים הרבה על כל
המאכלים שברא להחיות בהן
נפש כל חי, שאינן חיין אם
לא על המאכלים, כי לא על הלחס לבדו יחיה האדס (סידור רש"י סיי קטז, הפרדס עמי קעט, מחח"ו סיי עא).

הדרן עלך כיצד מברכין עד כמה מזמנין. מברכין על המזון אחריו (יומא עט:) או: שלשה שאכלו כאחת לור. שנשטי שמכנו כמותנ דתנן חייבין לזמן ואין רשאין ליחלק (פפחים מפ:). ואין רשאין ליחלק. דאתחייבו להו בזימון (לקמן נ.).

מאי עמא דבר. היאך נוהגים. וכבר נהגו לברך בתחלה שהכל ההקבתיה אומצא. ודוקא מים שאין לו הנאה כי אם לשתות ולבסוף בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שברא: הדרן עלך כיצד מברכין

שלשה שאכנו וכו' נומן. להזדמן יחד ללרוף ברכה בלשון רבים כגון נברך: שנטלה

קס"ד (ה) תרומת מעשר

להתירו באכילה חוץ

שלו שעל הלוי להפריש: מעשר שני

לירושלים ואת פדיונו יעלה לירושלים

ויאכל: והשמש. ששמשם בסעודה

ואכל עמהם כזית כדי להצטרף עמהם

לזמון. ובכל הני אנטריך לאשמעינן

אע"ג דדמו לאיסור אין כאן ברכה

דחנקתיה אומצא: רבי מרפון אומר בורא נפשות רְבות וחסרונן: יאמר ליה רבא בר רב חנז לאביי ואמרי לה לרב יוסף הלכתא מאי אמר ליה סאפוק חזי מאי עמא דבר:

הדרן עלך כיצד מברכין

שלשה בשאכלו כאחת חייבין לזמן אכָל 🛚 ידמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו מעשר שני והקדש שנפדו יוהשמש שאכל כזית הוהכותי מזמנין עליו יאכל מבל ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפרו והשמש שאכל פחות מכזית יוהנכרי אין מזמנין עליו יונשים ועבדים וקשנים אין מזמנין עליהן יעד כמה מזמנין "עד כזית ר' יהודה אומר עד כביצה: גמ' מה"מ אמר רב אסי דאמר קרא יגדלו לה' אתי וגרוממה שמו יחדו רבי אבהו אמר מהכא 2כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו אמר רב חנן בר סאבא מנין לעונה אמן שלא יגביה קולו יותר מן המברך שנאמר גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו אמר ר' שמעון בן פזי מנין שאין המתרגם רשאי להגביה קוֹלו יותר מן הקורא שנאמר נמשה ידבר והאלהים יעננו בקול שאין תלמוד לומר בקול ומה תלמוד לומר בקול בקולו של משה תניא נמי הכי יאין המתרגם רשאי להגביה קולו יותר מן הקורא ואם אי אפשר למתרגם להגביה קולו כנגד הקורא ימעך הקורא קולו

ורבי יוחנו חד אמר אם רצו לומן מומנין וחד אמר אם רצו לומן אין מומנין תנן שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן שלשה אין שנים לא התם חובה הכא רשות תא שמע ילשלשה שאכלו כאחת חייבין לומן ואין רשאין ליחלק שלשה אין שנים לא שאני התם דקבעו להו בחובה מעיקרא תא שמע יהשמש שהיה משמש על השנים הרי זה אוכל עמהם אע"פ שלא נתנו לו רשות היה משמש על השלשה הרי זה אינו אוכל עמהם אלא אם כן נתנו לו רשות שאני התם

ויקרא: אתמר שנים שאכלו כאחת פליגי רב

דניחא

בעבירה כדמפרש ואזיל בגמראי: עד כמה מומנין. כמה יאכל עמהם ויתחייב עמהם בזימון ונפקא מינה להוליאם ידי חובתן אם יתנו לו הכום לברך: גבו' מה"מ. דשלשה ראוים לברכת לירוף: גדלו לה' אתי. הרי שלשה. וכן אקרא הבו גודל היחיד אומר לשנים: אינן רשאין ליחלק. ולברך כל אחד לעצמו דמפקעי לה לתורת זמון: שלשה אין שנים לא. ה״פ דמדקתני אין רשאין ליחלק שמע מינה דשלשה מומנין שנים אין מומנין ואפילו רצו דאי אמרת שנים נמי אם רצו מזמנין אמאי אין האחד רשאי ליחלק ליזיל הוא ולא מפקעת ברכת זמון בהכי ויזמנו השנים: שאני הפם דהוקבעו בחובה מעיקרת. וחי חזיל הוא מפקעת להו חובה וקמו להו ברשות וגדול המלווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושהים: אוכל עמהם. אין כאן גאוה דניחא להו דמייתי להו לידי זמון. ואי שנים מומנין אמאי ניחא להו בלאו דידיה נמי אי בעו מזמני:

שלשה שאכלו כאחת. נירושלמי פריך הכא את אמרת אין רשאין ליחלק והכא את אמרת חייבים לומן ועתה לכאורה אין זה קשה וכן לקמן (דף נ.) פריך תנינא חדה זימנה שחין רשחין ליחלק היינו משום דחייבים לזמן ול"נ דהכי פריך הכא את אמרת דאין רשאין ליחלק דמשמע אם גמרו אכילתן יחד אינן רשאין ליחלק אבל האחד רשאי לגמור סעודתו ולברך קודם חברו וחייבין לומן משמע דחובת זימון עליהם ואינן רשחין לגמור סעודתן זה בלח זה ומשני שמואל כאן בתחלה כאן בסוף איזהו בתחלה ואיזהו בסוף פליגי בה תרי אמוראי חד אמר נתנו דעתם לאכול זהו בתחלה אכלו כזית זהו בסוף וחד אמר אכלו כזית זהו

שהתחילו מתחלה לאכול ביחד זהו

בתחלה אז ודאי חובת זימון עליהם

אכלו כזית זהו בסוף כלומר אם

החחד התחיל קודם חברו בכזית אז

תורה אור השלם גַּדְּלוּ לַיְיֶ אָתִי וּנְרוֹמְמֶה
 גַּדְלוּ לַיְיֶ אָתִי וּנְרוֹמְמֶה
 שְׁמוֹ יַחְדֶּוּ: תהלים לד ד שְׁמוֹ יַחְדָּו: תהלים זו: 2. כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גדל לאלהינו: בתחלה נתנו דעתם לאכול זהו בסוף ורב אלפס תופס דרך י) ראשון עיקר וה"פ נתנו דעתם לאכול כלומר

יברים לב . 3. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפֶּר הוֹלֵךְּ וְחָזֵק מְאֹד משָׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנָנוּ בְקוֹל: שמות יט יט

רבינו חננאל

ואסיקנה [הלכה בב]רכות ואסיקנה (הרכה בבןרכות פוק חזי מאי עמא דב[ר]. הדרן עלך כיצד מברכין סליק פ"ו לפ"ש פרק שביעי [אכל דמאי וכו'. ראה

להלו מז. א ב. אכל טבל וכו׳. טבל הוא שלא הורמה שאין המתרגם להגביה קולו יות[ר מן הקורא שנאמר] משה ידבר והאלה[ים יעננו בקול בקולו] של משה. ותנ[יא כותיה דאין רשאין המתרגם להגביה ק[ולו יותר מן הקורא] [אל׳ ימ]עך הקורא קולו [ויקרא] העונה קולו [ויקרא] העונה אמן [לא יגביה קולו יותר] מן [המ]ברך שנא' ונרוממה [שמו יחדיו]. איתמר שנים שאכלו רב [ור׳ יוחנן] חד . אמי אח רעו לזמז מז וטר[ינן ... ואסיקנא תסתיים דר׳ יוחנן הוא דאמר אין מזמנין, וקיימא לן רב ור׳ יוחנן הלכה ר׳ יוחנן.

ודאי אם גמרו סעודתם יחד חייבים לזמן אבל רשאין לגמור זה בלא זה ולברך: אבל מבל אין מומגין עליו. חימה דאמר בערכין (דף ד.) הכל מצטרפין לזמון כהנים לוים וישראלים ופריך פשיטא ומשני לא לריכא אף על גב דכהן אוכל תרומה וישראל חולין אלמא אף על גב דתרומה אסורה לישראל אחרי שהכהן יכול ללרף עם ישראל לאכול בחולין מצטרפין לזמון והכא נמי נהי דחד מנייהו אכל טבל דאין ראוי לאחרים אמאי אינן מומנין ויש לומר דאכילת טבל לאו שמה אכילה דלא חזיא אף לכהן אבל תרומה לכל הפחות ראויה לכהן האוכלה יי והוא הדין אם אכלו שלשתן טבל דאין חייבים לומן כדאמרינן (נב"ק פ"ט דל"ד) הרי שגול סאה חטין וטחנה "ואפאה ואכלה ומברך עליהן אינו מברך אלא מנאץ מכאן היה אומר רבינו יהודה דשלשה שאכלו והאחד היה מודר הנאה מן השנים והוא אוכל משלו יכול להלטרף עמהם לזימון דנהי דאינו ראוי לאכול עמהם הם ראוים לאכול עמו וכן לענין הנוהר מפת של נכרי אבל אם שלשתן מודרין הנאה זה מזה אין מלטרפין אע"פ שיכולים לשאול על נדרם דהשתא מיהא לא אתשילו: בקולו של משה. וא"ת היכי מייתי ראיה ממשה והא לריך לאתויי דמשה היה מתרגם ולא היה מרים קולו יותר מהקב"ה שהיה קורא והוא מביא שהקב"ה היה קורא ומשה היה מתרגם ופירש רב אלפס בקולו של משה מסתמא משה בכל כחו היה עונה כדי להשמיע קולו לכל העם אבל הקב"ה לא היה לריך להרים קולו שהרי לא היה מדבר אלא למשה לבד ואפילו הכי היה מגביה קולו כדי שלא יהא קולו של משה המתרגם רם יותר מקולו של הקב"ה שהיה קורא: אם רצו לומן אין מומגין. פירש"י וכן לענין המוליא ושאר ברכות אין האחד מברך להוליא חברו לגבי הא דאמר אביי נקטינן שנים שאכלו כאחת מצוה ליחלק ולברך כל אחד לעצמו בין ברכת המוציא בין ברכת המזון לשון רש"י לקמן ולא נהירא דלעיל פרק כילד מברכין (דף לע.) בעובדא דבר קפרא נתן בר קפרא רשות לאחד לברך ושנים הוו התם ועוד אי הוו שלשה התם לא היו שם אלא פירות וכן נמי אמרינן לקמן (דף ע.) דעל המאור אחד מברך לכולן ע"כ נ"ל דבברכה ראשונה מוליאין זה את זה שנים לכ"ע והטעם הואיל ויושבין לאכול יחד דעתן ללרף ואחד מברך להוליא חברו אבל בברכה של סוף סעודה שמסתלקין זה מזה לריך לברך כל אחד לעלמו ויש מתרלים דיש חלוק בין ברכת המוליא דלא הויא כי אם דרבנן ע"כ מוליאין זה את זה אבל בבהמ"ו שהיא מדאורייתא לשם החמירום: שלשה שאבדו באחר אין רשאין דיחדק. מפרש"י אמאי אין רשאין ליחלק האחד מפני השנים כיון דב' נמי מומנין ליזיל הוא והא לא מיפק' ברכת זמון חימה דילמא טעמא דאין רשאין ליחלק משום דיפטרו לשלישי מברכת הזמון וגם הוא אין לו להפקיע ממנו ברכת הזמון וי"ל דעיקר פרכתו *סמיך אסיפא דקתני ד' אין רשאין ליחלק אע"ג דאיכא שנים מכאן וב' מכאן והוי כמו וכו' וכה"ג תמצא בהרבה מקומות

ותימה א"כ אמאי לא מקשי מן הסיפא בהדיא ע"כ פירש רבינו יהודה- דודאי פריך מרישא וה"ק דליכא למימר דמשום היחיד קאמר דא"כ ה"ל למימר אין היחיד רשאי ליחלק א"נ אין אחד מהם רשאי ליחלק אבל מדקתני אין רשאין ליחלק משמע מכלהו פקע זמון אם נסתלק אחד מהם: